

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет міжнародних відносин
Кафедра іноземних мов

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор

« _____ » _____ 2020 р.

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни "Теорія і практика перекладу"

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність: 056 «Міжнародні економічні відносини»
Освітньо-професійна програма: «Міжнародний бізнес»

Курс – 3,4 Семестр – 5,6,7,8
Аудиторні заняття – 169 Диференційований залік – 5,6,7 семестр
Самостійна робота – 191 Екзамен – 8 семестр

Усього (годин/кредитів ECTS) – 360/12,0

Індекс НБ-17-056/16-2.1.19

СМЯ НАУ НІ 15.01.03-01-2020

Система менеджменту якості.
Навчальна програма
навчальної дисципліни
"Теорія і практика перекладу"

Шифр
документа

СМЯ НАУ
НП 15.01.03 – 01-2020

Стор. 2 із 12

Навчальну програму дисципліни «Теорія і практика перекладу» розроблено на основі освітньо-професійної програми та навчального плану № НБ-17-056/16 підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 056 «Міжнародні економічні відносини» освітньо-професійною програмою «Міжнародний бізнес» та відповідних нормативних документів.

Навчальну програму розробив:
доцент кафедри іноземних мов _____ Ю. Гапон

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри іноземних мов, протокол № ____ від « ____ » _____ 2020 р.

Завідувач кафедри _____ Н. Гончаренко-Закревська

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 056 «Міжнародні економічні відносини» освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес» – кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу, протокол № ____ від « ____ » _____ 2020 р.

Завідувач кафедри _____ С. Сіденко

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету міжнародних відносин, протокол № ____ від « ____ » _____ 2020 р.

Голова НМРР ФМВ _____ Л. Невара

Узгоджено
Декан ФМВ

_____ Ю. Волошин
« ____ » _____ 2020 р.

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Врахований примірник

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну програму навчальної дисципліни «Теорія та практика перекладу» розроблено на основі «Методичних вказівок до розроблення та оформлення навчальної та робочої навчальної програм дисциплін», введених в дію розпорядженням від 16.06.2015р. №37/роз.

Навчальна дисципліна «Теорія та практика перекладу» є науково-практичною основою сукупності знань, навичок та вмінь, що забезпечують виконання перекладацької діяльності фахівця під час двомовного спілкування в побутовому, академічному та професійно-діловому середовищі сфери міжнародних відносин.

Метою викладання дисципліни є всебічний розвиток лінгвістичного, соціолінгвістичного і прагматичного компонентів перекладацької комунікативної компетенції, яка об'єктивується високим рівнем виконання різноспрямованих за цільовою мовою (українська та англійська) форм і видів перекладу, розгалужених за сферами і ситуаціями усної та письмової мовленнєвої діяльності фахівця як комунікатора-посередника.

Головним завданням дисципліни є організоване у відповідності із сучасними міждисциплінарними даними навчання різних видів усного та письмового перекладу текстів англійською і українською мовами за тематикою міжнародного бізнесу, що здійснюється на основі передачі знань загальнонаукової та термінологічної лексики, подальшого розвитку лексико-граматичних автоматизмів та за умови формування уміння визначати прагматично доцільні перекладацькі стратегії і виконувати відповідні трансформаційно-адаптивні дії.

Завданням дисципліни також є формування здатності студентів до самостійного аналізу основних труднощів перекладу, пов'язаних із розбіжностями систем мов перекладу та навичок стилістичного редагування цільового тексту.

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- термінологічний апарат і теоретичні положення перекладознавства;
- загальнонаукову та визначену програмою спеціальну термінологічну лексику галузі міжнародних відносин;
- морфологічні, словотворчі, синтаксичні та семантичні розбіжності систем англійської та української мов;
- перекладацькі стратегії, структурно-лінгвістичні та семантичні характеристики різних видів усного та письмового перекладу галузевої літератури;
- відмінні ознаки еквівалентності та адекватності цільового тексту;
- лінгвістичні, соціолінгвістичні, етнокультурні фактори і прагматичні настанови, які впливають на процес та результат перекладу;

- основні моделі перекладу, номенклатуру і сутність трансформаційно-адаптивних засобів та способів їх використання задля забезпечення еквівалентності та прагматичної адекватності цільового тексту;
- вимоги до оформлення різних видів письмового перекладу;
- правила застосування перекладацького скоропису під час усного перекладу.

Вміти:

- досконало володіти рідною та іноземною мовами;
- виконувати паралельні дії двома мовами, переключатися з однієї мови на іншу;
- застосовувати на практиці теоретичні знання, лексико-граматичні навички і мовленнєві вміння, які входять до складу перекладацької комунікативної компетенції;
- працювати із довідковою лінгвістичною літературою, а також з друкованими джерелами спеціальної вузькогалузевої приналежності з метою отримання додаткової інформації (фонових знань) стосовно проблематики тексту оригіналу;
- користуватися Інтернет-ресурсами загальноосвітнього та науково-освітнього призначення, оформленими у вигляді електронних бібліотек, словників, енциклопедій, інформаційних блогів та персональних сайтів провідних представників галузі;
- виконувати різні форми та види галузевого перекладу, які характеризуються високим рівнем еквівалентності та адекватності.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з семи класичних навчальних модулів, а саме:

- навчального модуля №1 «Соціолінгвістичні і прагматичні проблеми перекладу»;
- навчального модуля №2 «Письмовий переклад з англійської мови галузевої літератури»;
- навчального модуля №3 «Письмовий переклад з української мови галузевої літератури»;
- навчального модуля №4 «Види письмового перекладу сфери міжнародного бізнесу»;
- навчального модуля №5 «Лінгвістичні характеристики усного перекладу з англійської мови»;
- навчального модуля №6 «Лінгвістичні характеристики усного перекладу з української мови»;
- навчального модуля №7 «Усний двосторонній переклад з опорою на письмовий текст та з голосу», кожен з яких є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Модуль № 1 «Соціолінгвістичні і прагматичні проблеми перекладу»

Тема 2.1.1. Переклад як вид мовленнєвої діяльності.

Психолінгвістичні характеристики мовленнєвої діяльності, пов'язаної з письмовим та усним перекладом. Соціокультурні фактори та мовні засоби прагматичної адаптації перекладу текстів академічної та професійно-ділової тематики. Тренувальні вправи.

Тема 2.1.2. Особливості письмового та усного перекладу науково-публіцистичних текстів.

Поняття «письмовий переклад». Характеристика етапів повного письмового двостороннього перекладу. Переклад «гри слів». Поняття «усний переклад». Перекладацькі фази. Слухання. Аналіз. Розуміння. Нотування. Смісловий аналіз мовлення та навички перифраза. Тренувальні вправи.

Тема 2.1.3. Типові труднощі усного і письмового перекладу.

Мовні й мовленнєві труднощі письмового двостороннього перекладу галузевого тексту. Мовні й мовленнєві труднощі усного двостороннього перекладу галузевого тексту. Види помилок, викликані труднощами письмового і усного двостороннього перекладу галузевого тексту. Тренувальні вправи.

Тема 2.1.4. Еквівалентний переклад; адекватний переклад.

Поняття «еквівалентний переклад» і «адекватний переклад». Прагматична адаптація письмових і усних перекладів. Тренувальні вправи.

Тема 2.1.5. Робочі джерела інформації та правила користування ними.

Використання робочих джерел інформації під час письмового перекладу авторських неологізмів. Добір словникових еквівалентів і тлумачення термінологічних одиниць іншомовного та українського тексту.

2.2. Модуль № 2 «Письмовий переклад з англійської мови галузевої літератури»

Тема 2.2.1. Граматичні проблеми письмового перекладу з англійської мови галузевих текстів.

Переклад речень, які містять граматичні категорії та форми, відмінні за будовою та обсягом змісту від граматичних явищ мови перекладу. Переклад речень, які містять граматичні явища, чий функціональні та частотні характеристики відмінні від відповідних граматичних явищ мови перекладу. Граматичні омоформи.

Тема 2.2.2. Способи письмового перекладу лексичних одиниць англійської мови; лексико-граматичні трансформації.

Транскодування. Калькування. Контекстуальна заміна. Смысловий розвиток. Антонімічний переклад. Описовий переклад. Конкретизація значення слова. Генералізація значення слова. Додавання слова. Вилучення слова. Заміна слова однієї частини мови словом іншої частини мови. Перестановка слова. Тренувальні вправи.

Тема 2.2.3. Синтаксичні і морфологічні труднощі письмового перекладу з англійської мови галузевих текстів.

Переклад головних та другорядних членів речення. Конструкції логічної емпізи. Порівняльні та псевдо порівняльні конструкції. Каузативні конструкції. Герундіальні конструкції. Непаралельні однорідні члени речення. Одночленні номінативні та інфінітивні речення. Конструкції з запереченням. Переклад префіксальних і суфіксальних термінів. Переклад багаточленних атрибутивних словосполучень. Тренувальні вправи.

2.3. Модуль № 3 «Письмовий переклад з української мови галузевої літератури»

Тема 2.3.1 Стилiстичні особливості формування англійського речення при перекладі з англійської мови.

Передача метафори та метонімії під час перекладу українською мовою. Переклад фразеологізмів, діалектної лексики, прислів'їв. Вживання іншомовних слів у перекладі. Застосування інверсії частини присудка при перекладі. Тренувальні вправи.

Тема 2.3.2 Способи письмового перекладу лексичних одиниць української мови; лексико-граматичні трансформації.

Переклад часток (*всього*)лише, *хай, нібито, ледь, ж(же), просто, саме, ще*; дієслів *мати, бути*; іменникової групи «*більшість*»+іменник; сполучника *a+заперечна частка не* та ін. Транскодування. Калькування. Контекстуальна заміна. Смысловий розвиток. Антонімічний переклад. Описовий переклад. Метафоризація дієслова-присудка із застосуванням неживого агента-підмета англійського речення. Компресія при перекладі: заміна, вилучення, вживання у перекладі абсолютного генетива, дієслова-репрезанта *do*, «адвербіальних дієслів». Декомпресія при перекладі: додавання, заміна, конкретизація, членування речення, додавання частини присудка. Тренувальні вправи.

Тема 2.3.3 Синтаксичні і морфологічні труднощі письмового перекладу з української мови галузевих текстів.

Особливості вживання форм числа іменників в англійській мові. Переклад складних прикметників з інтерфіксами *-o-, -e-, -e-*. Переклад конструкцій «Не стільки..., скільки...», «Підмет + не можу(не міг) не...», «Не можна не...», «Серед+іменникова група+можна назвати...», «Серед+ іменникова група+є...», «Скоріше..., ніж...». Вживання у перекладі абсолютних прийменникових конструкцій з Part.I і Part.II; абсолютної безприйменникової конструкції; інфінітивної конструкції з прийменником *if*; каузативних конструкцій: *to*

have/get smth. done, to have/get smb. do thms.; фраз: if any, if anything, if at all, if ever. Переклад речень з великою групою підмета. Переклад присудка, вираженого зворотним дієсловом на -ся. Вербалізація структури речення при перекладі. Переклад безособових та неозначено-особових речень. Об'єднання двох українських речень в одне англійське речення. Тренувальні вправи.

2.4. Модуль № 4 «Види письмового перекладу текстів сфери міжнародного бізнесу»

Тема 2.4.1. Спрощений письмовий переклад галузевих текстів.

Структурно-семантичні і прагматичні характеристики тексту спрощеного перекладу галузевого тексту. Спрощений письмовий переклад українською мовою галузевого тексту. Спрощений письмовий переклад англійською мовою галузевого тексту.

Тема 2.4.2 Письмовий переклад-переказ галузевих текстів.

Структурно-семантичні і прагматичні характеристики тексту перекладу-переказу галузевого тексту. Письмовий переклад-переказ українською мовою галузевого тексту. Перекладацький аналіз та редагування перекладів. Письмовий переклад-переказ англійською мовою галузевого тексту.

Тема 2.4.3 Анотований переклад галузевих текстів.

Жанроутворюючі ознаки і прагматичні характеристики тексту анотованого перекладу галузевого тексту. Анотований переклад українською мовою галузевого тексту. Анотований переклад англійською мовою галузевого тексту.

Тема 2.4.4 Реферативний переклад галузевих текстів.

Жанроутворюючі ознаки і прагматичні характеристики реферативного перекладу галузевого тексту. Реферативний переклад українською мовою галузевого тексту. Реферативний переклад англійською мовою галузевого тексту.

2.5. Модуль № 5 «Лінгвістичні характеристики усного перекладу з англійської мови»

Тема 2.5.1 Способи усного перекладу лексичних одиниць англійської мови; лексико-граматичні трансформації.

Семантична структура та зміст усного повідомлення; об'єктивна надмірність повідомлення. Використання семантичної надмірності тексту для забезпечення повноти усного перекладу. Лексичні труднощі під час усного перекладу з англійської мови: прецизійна та безеквівалентна лексика, авторські неологізми, ідіоматичні вирази, гра слів, рельєфні слова. Антиципація змісту висловлювання. Контекстуальний здогад як засіб розуміння значення незнайомих слів. Контекстуально адекватний переклад багатозначних слів. Способи заповнення лакун у сприйнятті на слух англійського тексту. Методи тренування пам'яті. Види перекладацьких трансформацій: синтаксичне

розгортання, компресія, конкретизація, генералізація, компенсація, антонімічний переклад. Виконання тренувальних та мовленнєвих вправ.

Тема 2.5.2 Синтаксичні труднощі усного перекладу з англійської мови галузевих текстів.

Актуальне членування англійського речення під час усного перекладу. Заміна підрядного речення: дієприслівниковим зворотом, словом або словосполученням. Вилучення частини присудка. Переклад абсолютної конструкції з прийменником *with* за допомогою мотивувально-причинних підрядних речень. Вживання в українському перекладі безособових та неозначено-особових речень. Виконання тренувальних та мовленнєвих вправ.

2.6. Модуль № 6 «Лінгвістичні характеристики усного перекладу з української мови»

Тема 2.6.1 Способи усного перекладу лексичних одиниць української мови; лексико-граматичні трансформації.

Лексичні труднощі під час усного перекладу з української мови: прецизійна та безеквівалентна лексика, авторські неологізми, ідіоматичні вирази, гра слів, рельєфні слова. Антиципація змісту висловлювання. Способи заповнення лакун в тексті англійського перекладу. Методи розширення обсягу оперативної пам'яті. Транскодування. Калькування. Контекстуальна заміна. Смысловий розвиток. Антонімічний переклад. Описовий переклад. Синтаксичне розгортання, генералізація. Компресія, конкретизація, компенсація, антонімічний переклад. Виконання тренувальних та мовленнєвих вправ.

Тема 2.6.2 Синтаксичні і морфологічні труднощі усного перекладу з української мови галузевих текстів.

Аналітичні засоби відтворення англійською мовою афіксально маркованих лексико-граматичних зв'язків українського висловлювання. Актуальне членування українського речення та формулювання англійського відповідника. Переклад мотивувально-причинних підрядних речень за допомогою абсолютної конструкції з прийменником *for*. Переклад українських речень із застосуванням каузативних конструкцій *to have/get smth. done, to have/get smb. do smth.* Переклад українських речень із застосуванням абсолютної безприйменникової конструкції; інфінітивної конструкції з прийменником *if*; фраз: *if any, if anything, if at all, if ever*. Переклад безособових та неозначено-особових речень. Виконання тренувальних та мовленнєвих вправ.

2.7. Модуль № 7 «Усний двосторонній переклад з опорою на письмовий текст та з голосу»

Тема 2.7.1. Двосторонній послідовний переклад з аркушу.

Умови виконання та фактори позитивного і негативного впливу на процес перекладу з аркушу. Оформлення вихідного повідомлення в послідовному

перекладі з опорою на скоропис. Послідовний двосторонній переклад з аркушу галузевого тексту.

Тема 2.7.2. Двосторонній послідовний переклад з використанням перекладацького скоропису.

Роль перекладацького скоропису та його основні принципи. Послідовний А-У переклад галузевого тексту з голосу (з опорою на скоропис). Послідовний У-А переклад галузевого тексту з голосу (з опорою на скоропис). Виконання тренувальних та мовленнєвих вправ.

Тема 2.7.3. Двосторонній послідовний переклад з голосу.

Умови виконання та фактори, що впливають на процес перекладу з голосу. Послідовний двосторонній переклад з голосу (без запису) галузевого тексту. Виконання тренувальних та мовленнєвих вправ.

Тема 2.7.4. Усний переклад діалогічного мовлення.

Умови виконання та фактори позитивного і негативного впливу на процес двостороннього перекладу діалогічного мовлення. Двосторонній переклад висловлювань різномовних учасників бесіди академічної та професійно-ділової тематики.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

3.1. Основні рекомендовані джерела

3.1.1. *Карабан В.І., Мейс Дж.* Переклад з української мови на англійську мову. Навчальний посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти. – Вінниця: Нова Книга, 2015. – 608 с.

3.1.2. *Карабан В.І.* Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. – Вінниця, Нова книга, 2017. – 576 с.

3.1.3. *Максімов С.Є.* Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). – К. : Ленвіт, 2010. — 157 с.

3.1.4. *Максімов С.Є.* Усний двосторонній переклад (англійська та українська мови): теорія та практика усного двостороннього перекладу для студ. факультету перекладачів та факультету заочного та вечірнього навчання: навч. посібник. — Вид 2-е, випр. та доп. – К. : Ленвіт, 2011. — 416с.

3.1.5. *Основи перекладу: Курс лекцій з теорії та практики перекладу для факультетів та інститутів міжнародних відносин: навчальний посібник / Г.Е. Мірам, В.В. Дайнеко, Л.А. Тарануха та ін. – 2-е вид., випр. і доп. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2012. – 280 с.*

3.1.6. *Черноватий Л.М., Карабан В.І., Пенькова, І.П. Ярощук* Переклад англійської економічної літератури. Економіка США. Загальні принципи.: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. – Вінниця, Нова Книга, 2014. – 496с.

3.2 Додаткові рекомендовані джерела

3.2.1. *Ребрій О.В.* Перекладацький скоропис: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., що навчаються за спец. "Переклад" / О. В. Ребрій ; під ред. д-ра пед. наук Л. М. Черноватого, д-ра філол. наук В. І. Карабана. – Вінниця: Поділля, 2000, 2002. – 110 с.

3.2.2. *Климзо Б.Н.* Ремесло технического переводчика. – М.: Р.Валент, 2006. – 508 с.

3.2.3. *Корунець І.В.* Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. – Вінниця. Нова Книга, 2003. – 448 с.

3.2.4. *Миньяр-Белоручев А.П., Миньяр-Белоручев К.В.* Английский язык. Учебник устного перевода. – М.: Экзамен, 2005. – 352 с.

3.2.5. [Formulating Strategies for the Translator.](http://www.translationdirectory.com/articles/article1340.php)
URL: <http://www.translationdirectory.com/articles/article1340.php>

3.2.6. *The Explicitation of the Implicit in English-Ukrainian-English Translation.* URL: <http://www.translationdirectory.com/articles/article1658.php>

3.2.7. [Translation And Interpreting Methods And Approaches.](http://www.translationdirectory.com/articles/article1239.htm)
URL: <http://www.translationdirectory.com/articles/article1239.htm>

3.2.8. [Translation procedures, strategies and methods.](http://www.translationdirectory.com/articles/article1413.php)
URL: <http://www.translationdirectory.com/articles/article1413.php>

3.2.9. *What Is to Be Considered as A Unit of Translation?*
URL: <http://www.translationdirectory.com/articles/article2124.php>

